

Kjønnsbalanse i forskning

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Deres referanse:

Vår referanse:
12/15-1

Vår dato:
09.01.2012

Høringsuttalelse til Kunnskapsdepartementets innspill til Kommissjonens forslag til Horizon 2020

Vi ønsker innledningsvis å takke statsråden for et godt møte 2. desember 2011. Ett av punktene som ble diskutert var innspill til EU kommisjonens nye satsning Horizon 2020. Av kapasitetsgrunner har ikke komiteen hatt anledning til å gå særlig i dybden på de foreliggende dokumentene. Komiteens sekretariat ved Linda Rustad var invitert til et strategimøte i Paris i regi av det franske forskningsdepartementet 19. og 20. desember. Utvikling og samkjøring av innspill til Horizon 2020 når det gjelder integrering av et kjønns- og likestillingsperspektiv var hovedtema. Til stedet i møtet var i tillegg representanter fra Danmark, Tyskland, Spania, Romania, Kypros, Irland, Sveits og Ungarn. De tilstedeværende er også delegater i den såkalte Helsinkigruppen, som er EU kommisjonens rådgivende gruppe når det gjelder kjønn og likestilling i forskning.

Vi ønsker med dette å bringe videre det denne gruppen ble enige om var viktige innspill til Horizon 2020. Først vil vi imidlertid minne om hovedpunktene Kif-komiteen spilte inn til EU kommisjonens høring til greenpaper *From Challenges to Opportunities: Towards a Common Strategic Framework for EU Research and Innovation Funding*:

In order to modernize the academic institutions in Europe and to reach the main goals in the EU's research and innovation strategies, the gender dimension must be fully integrated in all aspects of the next framework. The gender dimension should not be reduced to a "special case" or just supplementary or corrective action. Instead it is of paramount importance that the Commission increases the visibility and takes measures to enhance the gender balance in research and innovation.

Vi la særlig vekt på følgende anbefalinger:

- *We strongly recommend that the Commission implements gender in the evaluation criteria for research funding, and make gender balance an indicator of success.*
- *We strongly recommend that the Commission establishes a new program for Gender and innovation. In connection with this program we suggest that the Commission prioritizes funding of research on the gender dimension in academia.*

Kifs innspill kan i sin helhet leses her: <http://kifinfo.no/binfil/download.php?did=7672>. Dette innspillet dannet grunnlag for Helsinki-gruppens eget innspill og har derfor god forankring i andre europeiske miljøer

KOMITEENS INNSPILL TIL HORIZON 2020

Kunnskapsdepartementet har bedt om innspill til dokumentene som omhandler Horizon 2020. Av disse har vi konsentrert oss om følgende:

- *Horizon 2020 - The Framework Programme for Research and Innovation Communication from the Commission.*
- *Proposal for a Regulation of the European Parliament and Council laying down the rules for the participation and dissemination in Horizon 2020.*

I tillegg til de anbefalinger vi kom med i fjorårets innspillsrunde ønsker vi å foreslå for departementet at de i sitt innspill til EU legger vekt på:

- at det opprettes et insentivsystem der det utløses midler til de prosjekter som har integrert et kjønns- og likestillingsperspektiv. I vårt forrige innspill anbefalte vi at kjønnsbalanse i prosjektene gjøres til et kriterium i evalueringsprosessen. Det å knytte insentiver til dette vil være et instrument for at kommisjonen skal oppnå sine mål om økt kjønnsbalanse i forskningen. Det vil også fungere som en oppfølging av midtveisevalueringen av 7. rammeprogram som nettopp påpekte manglende kjønnsbalanse i programmet. Evalueringspanelet anbefalte at kommisjonen utviser tydelig lederskap på dette feltet blant annet ved å gjøre mer for å sikre kvinners deltakelse i forskning finansiert av EU. Et insentivsystem forventes dessuten å harmonisere med kommisjonens ambisjon om å forenkle prosedyrene for forskningsfinansiering.
- at man i tillegg til å tilstrebe en kjønnsbalanse (40/60) i såkalte advisory boards, har tilsvarende ambisjon når det gjelder programstyrer og øvrige styrer der beslutninger tas, såkalte decision-making bodies.
- at kommisjonen sørger for at det utvikles mekanismer som gjør det mulig at de når sine egne målsetninger på dette feltet. I kjølvannet av annonseringen av *Innovation Union Flagship* ble det opprettet en ekspertgruppe som fikk i oppdrag å undersøke hvilke strukturelle endringer som trengs for å sikre en bedre integrering av kvinner i forskning. Gruppen presenterte sin rapport *Structural change in research institutions: Enhancing excellence, gender equality and efficiency in research and innovation* oktober 2011. Ett av de tiltak som ekspertgruppen foreslår er at kommisjonen: *Re-establish the Women and Gender Unit in the EC Research and Innovation Directorate-General, ensure that it has sufficient expertise, personnel, financial resources, stability, and create a advisory position on women and gender in the Cabinet* (forslag 4 s. 43). For å sikre en realisering av de politiske målsetningene i kommisjonen er det presserende at en slik enhet kommer på plass. Helsinki-gruppen har over lengre tid påpekt at det ikke er avsatt nok ressurser til å implementere Kommisjonens likestillingspolitikk. Det er derfor viktig at medlemmer og assosierte medlemmer påpeker dette behovet.

Når det gjelder "rules of participation" er det viktig at det utvikles mekanismer som ivaretar den likestillingsambisjon kommisjonen tydelig har uten at dette går på bekostning av ønske om å forenkle prosedyrene.

Vi vil legge vekt på følgende punkter:

- Det at kommisjonen forslår at man tilstreber kjønnsbalanse blant såkalte eksperter er et skritt i riktig retning, men dette bør altså utvides til å gjelde flere enheter.
- at kommisjonen selv, og landene, utvikler måltall som viser hvilke målsetninger man har når det gjelder kvinneandelen blant forskere innen 2020. Slike måltall vil gjøre det lettere å måle framdriften på europeisk nivå og situasjonen i forhold til de mål man har satt. Det er viktig at målene både er ambisiøse og realistiske. Slike måltall kan integreres i kommisjonens SHE Figures som utgis annen hvert år.
- at man legger inn krav om en handlingsplan for likestilling i søknadene. I EUs 6. rammeprogram var det et krav at søknadene skulle ha en egen handlingsplan for likestilling. Kommisjonen fant evalueringen av handlingsplanene krevende. Derfor ble dette avvirket i det 7. rammeprogrammet, noe som møtte stor motstand i miljøene. Evalueringen av 6. rammeprogram viste at handlingsplanene hadde hatt en effekt og i evalueringsrapporten ble det foreslått en videreføring, noe kommisjonen har vært skeptisk til. Man kan likevel tenke seg at søknadene, som del av "rules of participation", inneholder en handlingsplan som viser kvinneandelen i prosjektet og plan for hvordan kjønnsbalanse skal styrkes. I og med søknadsprosedyrene nå forenkles, også ved at man vil tilstrebe færre og større prosjekter, vil en slik plan være enklere å håndtere enn det tilfellet var under det 6. rammeprogrammet. Norge kan dessuten vise til Norges forskningsråds gode erfaringen når det gjelder å innlemme slike handlingsplaner som del av søknadsprosedyren til Sentre for fremragende forskning. Innføring av denne typen målrettede handlingsplaner kan sees i sammenheng med innføring av et insentivsystem.

NORGES BIDRAG TIL Å SETTE LIKESTILLING PÅ DEN EUROPEISKE DAGSORDEN

I møtet mellom Kif-komiteen og statsråden i desember i fjor antydte statsråden at det kunne være en ide å løfte fram likestillingstematikken i møtet med EUs uformelle konkurransevnerådsmøte 1.-2. februar. Dette er utvilsomt en svært viktig og relevant arena, ikke minst på grunn av prosessen landene nå er inne når det gjelder å spille inn til Horizon 2020. Vi håper også at statsråden benytter anledningen når EUs kommissær for forskning Máire Geoghegan-Quinn, kommer til Norge for å delta på kontaktkonferansen i januar 2012 hvor også likestillingsprisen deles ut. Vi ønsker å gjøre departementet oppmerksom på at et arbeid for å opprette en tilsvarende europeisk pris er på trappene. Ett av forslagene fra ekspertgruppen nevnt overfor er opprettelse av en europeisk likestillingspris etter mal av den norske. Lederen av ekspertgruppen, Ines Sanchez de Madariaga, har tatt kontakt med Kif-komiteens sekretariat for å samarbeide om opprettelsen av en slik pris og intensjonen er at vi i løpet av vinteren sammen sender en henvendelse til kommisjonen om dette. Dette kan være av interesse for statsråden å vite i sin dialog med forskningskommissæren.

Departementets høringsbrev og frist kom mellom to komitémøter, komiteen vil derfor endelig behandle dette innspillet i sitt møte 31. januar, eventuelle justeringer vil bli ettersendt.

Vennlig hilsen

Gerd Bjørhovde (sign)
leder

Linda M. Rustad
seniorrådgiver

Kopi til:
Norges forskningsråd